

Günter Bauer: MODERNE VERBRECHENSBEKÄMPFUNG, Band 3. Verlag Georg Schmidt-Römhild, Lübeck, 1977.

Појава трећег тома обележила је завршетак обимног дела Г. Бауера о савременом сузбијању криминалитета, чији је први том објављен 1970, а други 1972. године*). Садржина и трећег тома у пуној мери оправдава наше интересовање за ово тематски актуелно дело, написано од ученог и искусног криминалисте и намењено у првом реду тактици свакодневне борбе против криминалитета. Но, пре него што бисмо се осврнули на велике теме трећег тома, ваља напоменути да у свему остају на снази запажања и напомене које смо изнели о овом делу у нашем ранијем приказу.

Савремена сцена злочина и проширено поље деловања полиције, која се сигурно не може више ограничити само на обраду пријава и откривање учинилаца кривичних дела, одредили су тематику трећег тома. Тако су пред нама излагања о превенцији путем репресије, о потражној одн. потерној делатности и рацијама, о сузбијању организованог злочина и узимања талаца, о борби против нагонских кривичних дела и о заштити од катастрофа.

Други том свога дела Г. Бауер је завршио разматрањем проблематике превентивне делатности полиције у борби против криминалитета, да би трећи том започео излагањем превенције путем репресије. И овде на почетку он уноси јасност и ред, наиме разликује примарну превенцију тј. предупредивање пре кривичног дела и секундарну превенцију, која обухвата предупредивање даљих деликата после кривичног дела као последицу репресивних мера. На плану ове друге он истиче да је задатак криминалисте откривање учинилаца кривичних дела и њихово привођење ради пресуђења одн. ради примене санкција како би се спречило вршење даљих кривичних дела. Након овога срећемо један каталог полицијских извиђајних радњи које служе остварењу истакнутог задатка. Ово је практично и увод Г. Бауера у аналитичко излагање тематике трећег тома његовог дела.

О потражној одн. потерној делатности је релативно мало писано, зато је целовито излагање Г. Бауера за нас од несумњивог интереса, у толико пре што „планско трагање за лицима и стварима“ у савременом „мобилном“ друштву свакако представља један од најважнијих и веома тешких задатака кривичне полиције. Аутор на почетку настоји да ближе одреди појам ове делатности. Најпре нас упознаје са дефиницијом Хартунга, који разликује потерну делатност у ширем и ужем смислу речи; у првом случају реч је о скупу свих мера које су усмерене на утврђивање учиниоца одређеног кривичног дела и на његово привођење кривичном гоњењу или коме другом поступку, док се у другом случају ради о скупу мера управљених на откривање и хватање већ познатог лица у циљу спровођења кривичног поступка. Г. Бауер приговара овом

*) Види наш приказ у часопису Југословенска ревија за криминологију и кривично право, бр. 1/1974, стр. 157—161.

и оваквом схватању потерне делатности, истичући да није потпуно. Потерна делатност нужно обухвата и трагање за несталим лицима, идентификовање непознатих умрлих и немоћних лица, а затим и марљиво испитивање свих сумњивих лица и чињеничних стања. Тако он долази до појма који суштину потерне делатности види (а) у планском трагању за лицима и украденим или на други начин несталим стварима и (б) у проверавању сумњивих лица и предмета да би се одговорило на питање да ли су у вези са каквим кривичним чињеничним стањем, одн. да ли се према њима морају применити какве превентивне мере. Међутим, и овако одређен појам потерне делатности има извесних слабости, јер је аутор принуђен да га објашњава, наиме он истиче да се у првом случају ради о пријављеном или већ на други начин познатом кривичном делу, код кога је чињенично стање утврђено, те су потражне радње усмерене на хватање познатог учиниоца, одн. на откривање непознатог учиниоца, док је у другом случају неизвесно са којим кривичним чињеничним стањем треба повезати осумњичена лица. Овде су сумњиве околности и понашања повод полицијске активности и управо од степена и јачине сумње зависи које ће се мере предузети. Ово би била тзв. „откривајућа потерна делатност”. На овом месту не бисмо се упуштали у даље могућности одређивања појма потерне делатности, али бисмо подвукли да је напор Г. Бауера веома користан и да му је његов појам ове делатности створио потребан операциони простор за свестрано криминалистичко разматрање проблематике „планског трагања за лицима и стварима”. У овом простору аутор је изложио најпре један каталог од дванаест врста могућих потрага одн. потера, а потом је обрадио сва важна организациона, персонална, тактичка и техничка питања чије је правилно постављање и решење неопходно за успешну реализацију потражених задатака. Ослонац за ову разраду представљају правне одредбе које регулишу материју потерних делатности у Савезној Републици Немачкој. Аутору би се могао учинити приговор да је у његовом раду много више позитивно-правне интерпретације него криминалистичко-теоријског тражења и продубљивања. Овај приговор се односи и на остала поглавља његове књиге. Но, оно што би ублажавало истакнути приговор јесте јасно истакнута намера аутора да својим делом пружи у првом реду приручник криминалистичким радницима за практичан рад.

После овог, остављајући по страни редослед великих тема у књизи, задржали бисмо се на излагањима о сузбијању организованог криминалитета и борби у случајевима узимања талаца. Ова врста криминалитета има особену тежину друштвене опасности и изискује примену посебне организације и посебних мера за сузбијање ових кривичних дела.

Организовани криминалитет у савременим условима представља пословно вршење злочина и сама ова чињеница намеће посебан прилаз његовом сузбијању. Г. Бауер је у праву кад проучавања почиње основним питањима злочинца одн. криминалне организације, каква је корист од злочина и колику опасност тј. ризик он носи собом. Ова разматрања аутор врши на појединим кривичним делима, као напр. на провалама,

пљачкама, илегалној трговини и др. Ова излагања су кратка, али инструктивна. После овог аутор излаже настанак криминалних организација, њихове елементе и одлике, као и пословну специјализацију, истичући сасвим оправдано да се без познавања свега овога не може организovati и остварити сузбијање овог криминалитета.

На плану борбе против овог криминалитета неопходна је у оквиру кривичне полиције према Г. Бауеру значајна реорганизација, наиме ради се о томе да полиција, која је организационо постављена за борбу против појединих кривичних дела, мора да изврши извесно престојавање. Последица овог било би формирање јединица за борбу против организованог криминалитета, при чему би тежиште било на темељитом студирању криминалних организација и праћењу њихове делатности. Тако би и код потрага и код гоњења дошло до изградње адекватног планирања и одговарајућих мера борбе, што би свакако повећало и ефикасност ове борбе. Аутор са своје стране презентира изванредан број неопходних мера.

Што се тиче узимања талаца, слика овог криминалитета се у нашим данима веома осложила и Г. Бауер нам то приказује. Поред неких историјских података, он нам износи случајеве са којима се срећемо, почев од одвођења деце, узимања талаца код отмица ваздухоплова и код терористичких акција, па све до уцена и других видова овог криминалитета. Аутор истиче сву тежину интервенције полиције с обзиром на честе сукобе између интереса оштећених и јавног поретка и безбедности. Услед овога он у својим излагањима разликује делатност полиције пре и после ослобођења талаца, те нам тако и износи основне тезе тактике и мера борбе против овог криминалитета.

Још бисмо се посебно задржали на излагањима о заштити код катастрофа, иако је Г. Бауер ову проблематику изнео са теоријског становишта доста штуро, наиме он се у великој мери везао за разне прописе о овој заштити, неупуштајући се у њихову обраду. Но, ипак бисмо истакли да су ове странице у књизи аутора веома инструктивне почев од разматрања појма катастрофе и органа за заштиту од катастрофа па све до самог ангажовања полиције у овом раду.

На крају треба рећи да дело Г. Бауера представља веома користан приручник не само за криминалистичке раднике већ и за све оне који учествују у борби против криминалитета.

Д. В. Димитријевић